

Autosnelweg A1

A1

Wien – Salzburg

West Autobahn

- De A1, ook wel West Autobahn is een Autobahn in Oostenrijk.
- De snelweg vormt een oost-westroute door het noorden van het land, vanaf de hoofdstad Wien via Linz naar de Duitse grens bij Salzburg.
- De snelweg blijft voornamelijk ten noorden van de Alpen.

Routebeschrijving

- De snelweg begint aan de westkant van Wien, waar de B1 overgaat in de A1.
- Men komt dan door een heuvelachtig en dichtbebost gebied, het Wienerwald.
- Zo'n 25 kilometer ten westen van de stad volgt het eerste knooppunt, Knoten Steinhäusl, waar de A23 afslaat voor de transitroute ten zuiden van Wien langs richting Slowakije en Hongarije.
- De snelweg telt 2x2 rijstroken en loopt dan op de scheiding van de uitlopers van de Alpen, en het vlakkere gebied rond de rivier de Donau.
- Bij St. Pölten volgt het Knoten St. Pölten, waar de S33 naar Krems an der Donau in het noorden afslaat. Hierna telt de snelweg 2x3 rijstroken.
- De route naar het westen is vrij saai, en men passeert langs een aantal kleine stadjes, zoals Melk, Ybbs en Amstetten.
- Er zijn weinig grote hoogteverschillen, en de heuvels liggen wat verder naar het zuiden en noorden.
- Bij Melk en Ybbs komt de snelweg het dichtst bij de Donau.
- Bij Knoten Linz slaat de A7 naar de stad Linz in het noorden af, in de toekomst een snelle verbinding naar de Tsjechische hoofdstad Praha.
- De snelweg telt ook hier 2x3 rijstroken, en vlak daarna, bij Knoten Haid, slaat de A25 af, richting Wels en Passau.
- Doorgaand verkeer naar Midden- en Noordduitsland slaat hier af.
- De A1 buigt hier af naar het zuidwesten.

- Bij het **Voralpenkreuz** kruist men de A8 die overgaat in de A9, de snelweg uit Passau richting Graz.
- De snelweg loopt dan nog even door vlak gebied, maar rondom de grote meren, waaronder de Attersee, wordt de omgeving bergachtiger, met name naar het zuiden.
- De A1 slingert hier een stuk meer.
- De snelweg loopt vlak langs de Mondsee, en bereikt daarna de stad Salzburg.
- Alhoewel Salzburg geen hele grote stad is, heeft de A1 wel veel afslagen.
- Aan de westzijde van de stad, bij Knoten Salzburg, eindigt de A10 uit Villach en Ljubljana.
- Vlak daarna volgt de grens met Duitsland, waarna de A8 verder gaat richting München en Innsbruck.

Totaal 292 km Lang

 Wien

9 Wien-Auhof	
---	---

Wenen ± 1.6 miljoen inwoners.

- Hoofdstad van de republiek Oostenrijk en zetel van de Österreichische Bundesregierung alsmede van de Wiener en Niederösterreichische Landesregierung
- Wenen is het cultureel, geestelijk en wetenschappelijk centrum van het land.
- De stad is ingedeeld in 23 wijken (Bezirke), de meeste bezienswaardigheden bevinden zich binnen de grenzen van het eerste.
- Enkele bekende attracties als het Prater, het slot Belevedere en het slot Schönbrunn vallen er echter buiten een van de kenmerken, of misschien wel hét kenmerk, van de stad is de Stephansdom, met de 136 m hoge toren.
- Hier is ook een standplaats van de beroemde Fiaker, de Weense paardenkoetsjes.
- Wenen biedt een enorme verscheidenheid aan attracties:
- Staatsoper, Spaanse Rijschool, Hofburg.
- Donauturm, een 170 m hoge uitzichtstoren met een draaiend restaurant.
- Vele musea en theaters.
- En niet te vergeten de beroemde Konditoreien en cafés (Sacher Torte eten in het Hotel Sacher moet natuurlijk op het programma staan).
- Wenen heeft te veel om op te noemen, U moet het gewoon ondergaan.

23 Pressbaum	
---	---

32 Knoten Steinhäusl		→ Steinhäusl	
		→ Vösendorf - Boedapest	

35 Atlembach	
---	---

41 St. Christophen	
---	---

48 Böhleimkirchen

Wienerwald

- Het recreatiegebied bij uitstek voor de Weners zelf, die er gedurende de weekeinden bij duizenden in alle rust van de natuur genieten.
- Het grote bosgebied vormt een uitdaging voor de wandelaars.
- De rivieren de Donau en de Triesting begrenzen het gebied, waarin de toppen van de meest noordelijke uitloper van de Alpen toch nog zo'n 900 meter halen.
- Aan de ooststrand van het Wienerwald liggen de Thermenalpen, waar talrijke warmwaterbronnen opborrelen en waar de grond uitermate geschikt is voor wijnbouw.
- Veel toeristen kiezen voor een verblijfplaats in het Wienerwald om van daaruit de stad Wenen te bezoeken.

55 Knoten Sankt Pölten

S33

→ **St. Pölten**

→ **Krems an der Dounau**

59 St. Pölten-Süd

St. Pölten

- Jakob Prandtauer (1660-1726) geldt als één van de belangrijkste barokarchitecten van Midden Europa.
- De stad waar hij het grootste deel van zijn leven doorbracht Sankt Pölten ± 50.000 inwoners aan de Trais en, is dan ook een barokstad bij uitstek, iets te zeer ondergewaardeerd in de meeste reisgidsen.
- Pölten is een populaire verbastering van Hippolytus, de stichter van het eerste klooster in Niederösterreich, dicht onder de Romeinse nederzetting Aelium Cetium.
- Sankt Pölten verwierf als eerste plaats in de regio stadsrechten (1247) en kon zich voornamelijk daardoor ontwikkelen, ook in architectonisch opzicht.

74 Loosdorf

80 nr Melk

Melk

- Door de ligging aan de spoorlijn (Westbahn) en de autosnelweg (Westautobahn) naar Wenen is Melk ± 6500 inwoners een goed startpunt voor een bezoek aan de Wachau.
- Reeds van verre ziet u de op een zestig meter hoge rots gebouwde Benediktinerstift.
- Dit volmaakte monument uit de Oostenrijkse barok stamt in de huidige uitvoering uit 1736.
- Jakob Prandtauer en Joseph Munggenast zijn verantwoordelijk voor deze herbouw van de doorbrand verwoeste oorspronkelijke abdij (gesticht in 1089).
- De langste zijde (zuidkant) meet 325 m.
- Zeer bezienswaardig zijn de Prälatenhof met fontein; de Kaiserzimmer, een 196 m lange galerij die zo wordt genoemd naar de talrijke portretten van Oostenrijks vorsten die er hangen, en die voor een deel als museum is ingericht; de Marmorsaal, zeer weelderig uitgevoerd met fresco's van Paul Troger; de bibliotheek met meer dan 80.000 vaak zeer waardevolle werken; en vooral de Stiftskirche, van buiten een wonder van harmonie voor wie van barok houdt, van binnen imponerend door zijn rijkdom aan kleuren en kunstschaten.
- U vindt er o.a. werk van Michael Rottmayer (fresco's), Antonio Beduzzi (altaar) en Paul Troger.
- De koepel is 64 m hoog.
- Bijzonder mooi is het uitzicht vanaf het terras voor de kerk, u kijkt er uit op een arm van de Donau.

90 nr Pöchlarn

Wachau en Nibelungengau

- Dit zijn de benamingen voor het deel van de Donau tussen Ybbs en Krems.
- De Nibelungengau is de landstreek tussen Ybbs en Melk.
- Hier bevindt zich het van verre zichtbare Maria Taferl.
- Bij Melk begint de Wachau, het mooiste deel van de Donau.
- Hier liggen op beide oevers tal van schilderachtige dorpjes tegen de beboste of met wijnstokken begroeide hellingen.
- De Wachau, de veel bezongen streek van sagen en legenden en natuurlijk de wijn, die hier een hooggeroemde kwaliteit heeft.
- Men treft er een mengeling aan van natuur en cultuur, afwisselend en toch harmoniërend.
- U vindt er, naast de reeds genoemde, meest uit de 9de en 10de eeuw daterende, dorpen, burchtruïnes en kloosters op vaak hoge rotsen.
- Voorbeelden hiervan zijn de ruïnes van Aggstein en Dürnstein en de kloosters Melk en Göttweig.
- Zij zijn gebouwd op enkele honderden meters boven de rivier gelegen punten, die vroeger van groot strategisch belang waren en nu uit toeristisch oogpunt grote waarde hebben.
- Langs beide oevers van de Donau loopt een autoweg.
- Op de linkeroever is dat de grote Wachauer Bundesstrasse, waarover men eigenlijk vaak te hard rijdt om de mooie omgeving goed te kunnen bekijken; de weg op de rechteroever is rustiger en daardoor veel geschikter.
- Tussen Krems en Melk liggen geen bruggen over de rivier.
- Op dit 33 kilometer lange gedeelte kunt u gebruik maken van drie autoveren die gemiddeld 8 km van elkaar overvaren.
- Een andere manier om met de Wachau kennis te maken, zij het oppervlakkig, is een boottocht van Melk naar Krems (of omgekeerd).

100 Ybbs

Ybbs ± 6.600 inwoners.

- Gelegen aan de uitmonding van de Ybbs in de Donau.
- Vele smalle straatjes met huizen uit de 14de – 18de eeuw.
- Delen van de torens en muren van de vroegere verdedigingswerken.
- Vanaf de brug over de Donau een goed zicht op het sluizencomplex van het Donaukraftwerk tevens zicht op het slot van Persenbeug (op de andere oever).

108 Amstetten-Ost

Amstetten ± 22.000 inwoners

- Belangrijk verkeersknooppunt en industriecentrum aan de Ybbs.
- Het levendige oude centrum met vele winkelende streekbewoners heeft geen echte bezienswaardigheden.
- Alleen enkele kerken mogen wij hier niet onvermeld laten.
- Aan de westzijde van de Hauptplatz in de Rathausstrasse staat een sobere kloosterkerk: kort en breed gebouwd, een bouwwijze die vooral binnen in de kerk zeer opvallend is.
- Via een zijstraat (Wörthstrasse) komt u bij de 14de eeuwse St. Stephanskirche.
- Oostelijk van de Hauptplatz in de Preinsbacher Strasse ziet u twee moderne kerken: de Evangelische Heilandskirche en de Stadtpfarrkirche Herz-Jesu.
- In het stadhuis (in het weekeinde gesloten) worden Romeinse vondsten ('Grossen Dolichenusfund') tentoongesteld.
- Landbouw attributen worden geëxposeerd in het Mostviertler Bauern museum.

123
--

Amstetten ± 22000 inwoners.

- Verkeersknooppunt en industriecentrum aan de Ybbs.
- Geen echte bezienswaardigheden.
- Wél ten noorden van de stad (aan de andere zijde van de autobaan) het voormalige Stift Ardagger; de laatromaanse kerk stamt uit de 11de eeuw, de huidige uitvoering is 16de eeuws.
- Het uit 1230 daterende "Margaretenfenster" geldt als hoogtepunt op het gebied van brandschilderen in Oostenrijk.

131
--

142
--

Industrieviertel

- Een toepasselijke zowel als een misleidende naam.
- Linz en Steyr (en Wels en Ems) zijn industriesteden, maar daarom niet minder interessant. Steyr bv. bezit een van Oostenrijks mooiste stadspleinen.
- Deze streek had net zo goed Landbauviertel kunnen heten, want de Welser Heide, de graanschuur van het land, ligt ook in dit gebied.
- Zelfs de naam Kloosterviertel had niet misstaan; rijke kloosters met uitgestrekte landerijen zijn hier geen uitzondering.

151 nr St. Valentin

Mauthausen ± 4500 inwoners

- In Mauthausen vindt u bij de laatgotische parochiekerk (hoogaltaar van Kremser Schmidt, 1796-1797) een romaanse Kamer met resten van 13de eeuwse fresco's.
- Aan het eind van de Donaupromenade staat het slot Pragstein, een kielvormige vijfhoekige burcht die voor de eerste normalisatie van de Donau in 1863 op een rotseiland in de rivier stond.

Concentratiekamp Mauthausen

- 8 km ten westen van Perg, is tegen wil en dank de geschiedenis ingegaan als een van de trieste decors van de Holocaust.
- Het voormalige concentratiekamp in de steengroeven is als memento ter nagedachtenis van de slachtoffers ingericht.
- Foto's, documenten en inrichting geven een beeld van de mishandeling van en de uiteindelijke massamoord op de joodse gevangenen.
- De plaats werd vooral bekend vanwege het hier in 1938 door de SS in de granietgroeven opgerichte concentratiekamp,
- Gedurende de Tweede Wereldoorlog zijn hier ca. 120 000 gevangenen om het leven gebracht.
- Ter nagedachtenis aan de slachtoffers zijn een monument en een museum opgericht.

155 Enns - Steyr

Steyr ± 43.000 inwoners.

- Één van de mooiste Oostenrijkse steden, ligt uniek aan de samenvloeiing van de brede Steyr en Enns, ingeklemd tussen het snel stromende water, de burchtheuvel en groen loofhout.
- De stad ligt aan een kruising op één van de belangrijkste handelsroutes van de Vroege Middeleeuwen.
- De compact gebouwde binnenstad met spitse, steil aflopende, rode en donkere gevels en ranke kerktorens, verbergt tussen een weelde aan gotiek, renaissance, barok en rococo, romantische en steile trappen tussen de huizen, 'Steige' genaamd.
- Stegen en trappen lopen van de promenade langs de Ennskade en het gave marktplein naar de burchtheuvel.
- Aan de noordoever van de Steyr ligt het eeuwenoude centrum van nijvere, maar arme ambachtslieden, Steyrdorf, dat uitnodigt tot lange wandelingen.
- Tot voor kort grauw en vervallen wordt het langzaam maar zeker opgeknapt, tot nu toe zonder zijn zeer romantische oorspronkelijkheid te verliezen.
- De nederzetting van ambachts- en kooplieden, kreeg van de opvolgende landsheren (Ottokaren, Babenbergers en Habsburgers) het recht op de ijzerhandel.
- Dat bracht de stad tot grote bloei.
- Over de Enns werd het ijzererts van Eisenerz naar Steyr vervoerd om hier verwerkt te worden.
- Zeisen, messen en wapens waren de belangrijkste producten.
- Zij vonden overal in Europa aftrek, tot in Spanje en Engeland toe.

157 Enns-West

Enns ± 10.000 inwoners

- Bij Enns komen Enns en Donau samen.
- Het heeft een historische stadskerntje op een heuveltop en is omgeven door stadsmuren met huizen en vijfwachttorens.
- De vestingmuren bestonden tot 1849 uit een binnen- en een buitenringmuur met Zwinger, stadsgracht, wal, 15 torens en 4 stadspoorten.
- De Basteigasse langs de oostmuur geeft een goed beeld.
- Onder de muur loopt de oude Reintalgasse, de buurt van de 'Schiffer', beneden stroomt de Enns.
- Het mooiste plekje van de stad is de centraal gelegen Stadtplatz met in het midden, de kolossale, vrijstaande 16^e eeuwse Stadtturm, de trots van Enns.
- Hij is vierkant, 60 m hoog en een mengeling van gotiek en renaissance.

160 Asten – St. Florian

Stift St. Florian

- De heilige Florian biedt bescherming tegen water- en vuurgeweld.
- Hij stierf in 304 in Enns de martelaarsdood.
- Boven zijn graf ontstond een klooster, 8 km ten westen van Enns. St. Florian groeide uit tot een belangrijk cultureel en religieus centrum.
- Woeste gronden werden ontgonnen; het klooster verwierf grote landerijen.
- Anton Bruckner ging hier naar school, was 'Sängerknabe' en werd op 27 jarige leeftijd 'Stiftsorganist'.
- Hij werd in 1896 bijgezet onder het beroemde Brucknerorgel van de abdijkerk.
- Een hoogtepunt van barokke inrichting van de Milanese bouwmeester Carlone, uit 1686, zijn de marmeren zaal, het trappenhuis, de schilderijenverzameling en de bibliotheek.
- Als eerste bezoekt u de Stiftskirche Maria Himmelfahrt, één en al barokke pracht en praal.

169 Knoten Linz		→ Linz	
		→ Unterweikersdorf	

Linz ± 200.000 inwoners

- Tussen hoogovens en barokgevels ligt Linz, hoofdstad van Oberösterreich.
- Het is een stad zonder keizerlijke of aartsbisschoppelijke grandeur maar het is wel de naamgever aan de zoete Linzertorte, die evenwel in heel Midden-Europa gebakken wordt.
- De derde stad van Oostenrijk is een grauwe industriestad
- In de tijd van de Habsburgers werd de stad de hoofdstad van het 'Land ob der Enns', de zetel van de standenvergadering.
- De volgende keizer, Maximiliaan I, verleende Linz in 1497 toestemming een brug over de Donau te slaan, waarmee de stad op het kruispunt van de 'zoutweg' Salzkammergut-Bohemen en de Donau kwam te liggen.
- Kloosters lieten er voor de verhandeling van hun wijnen Stiftshäuser bouwen; de Weinstuben van het huidige Linz vinden daarin hun oorsprong.
- Tal van adellijke Freihäuser (woningen van burgers met belastingvrijdom) verrezen, waarvoor vaak verschillende huizen tot één aantrekkelijk geheel werden samengevoegd.
- Aan de Landstrasse lieten adel en kloosterorden hun paleisjes bouwen.
- In 1825 werd de paardenspoorlijn (-tractie!) van Budweis (Ceske Budejovice) naar Linz aangelegd die in 1832 werd doorgetrokken naar Gmunden in het Salzkammergut.

171 Ansfelden

Ober österreich

- Het lagere deel van Oostenrijk trekt minder aandacht dan de Alpiene regio's, toch is het landschap er behoorlijk.
- Prettig is ook dat de bezoeker er voldoende rust vindt.
- Lieflijk is het beboste heuvelland en middelgebergte van het Mühlviertel met houtwallen en lappendekens van weiden en akkers op glooiende hellingen.
- Het bevat tal van oude dorpen voorzien van kerken met grote kunstschaten.
- Zuidelijker stroomt de brede Donau.
- Zij scheidt Oberösterreich in Mühl- en Innviertel.
- Het Obere Donautal is de laatste tien jaar door speciale fiets- en wandelroutes ontsloten, het autoverkeer kreeg in dit lange dal weinig kans de rust en het natuurschoon aan te tasten.
- Aan weersijden van de revier staan op hoge punten tal van burchten, vaak ruïnes.

175 Knoten Haid

→ **Linz**
→ **Wels**

183 Allhaming

195 Sattledt

196 Knoten Voralpenkreuz

→ **Suben**
→ **Graz**

Wels ± 64.000 inwoners.

- Bekend van de internationale landbouwbeurs, het ligt immers in het gebied de Welser Heide, één van de vruchtbaarste landbouwgebieden van het land.
- Vroeger centrum van graan- en zouthandel enkele bezienswaardigheden, zeer fraaie langgerekte Stadtplatz; allerlei bouwstijlen (van Renaissance tot Biedermeier) in de patriciërshuizen.
- Het Rathaus, bestaat uit oorspronkelijk 2 gotische raadhuizen; in 1748 samengevoegd en voorzien van een rijk versierde barokgevel.
- Burg Wels, oude keizerlijke burcht, sterfplaats Maximiliaan I.

200 nr Eberstalzell	
207 nr Vorchdorf	
213 nr Lindach	
224 nr Regau	

Traunsee

- De Traunsee is 12 km lang en tot 3 km breed.
- Met 228 m is dit het diepste meer van Oostenrijk.
- Evenals de Hallstättersee is de Traunsee een verwijding van de Traun, de langste rivier van het Salzkammergut.
- Het water is kouder (18-20° C) dan in andere meren.
- Zeilers en surfers profiteren daarentegen van de ligging van het meer waar regelmatig aanwakkerende winden voor golven zorgen.
- Eeuwenlang werd het zout over de Traun en de twee meren verscheept.
- Bootdiensten onderhouden verbindingen tussen de dorpen langs het meer.

Traunkirchen am Traunsee

- Bij Traunkirchen ± 1700 inwoners is het meer het smalst en het diepst.
- De rotsen rijzen steil uit het water op.
- Vandaar dat het hier bij storm levensgevaarlijk is om af te meren.
- Op rustige zomerdagen heeft het dorp iets schilderachtigs, mede door de 17de eeuwse Johanneskapel op de beboste Johannesberg op de achtergrond.
- Omstreeks 1020 werd hier een benedictijns nonnenklooster gesticht.
- Van 1622-1773 was het in handen van de jezuïeten.
- Zij lieten de parochiekerk Mariä Krönung in 1652 herbouwen.
- Het merkwaardigste detail van het interieur is de uit hout gesneden Fischerkanzel uit 1753.
- De kuip is een vissersboot zoals die in de 18de eeuw op de Traunsee werd gebruikt.

233 Schörfling

Schörfling ± 5000 inwoners

- Dat er vlakbij ligt, heeft het recreatiegebied Oberhehenfeld en het Fitness-parcours vlak bij de hand.
- De twee dorpen worden altijd in één adem genoemd: Kammer-Schörfling.
- Samen verzorgen zij nachtelijke boottochten met dansen aan boord.
- Vanuit Kammer-Schörfling loopt een weg vlak langs het meer naar Weyregg am Attersee ± 1400 inwoners.

234 Seewalchen

Seewalchen ± 3900 inwoners

- Aan de noordelijke oever ligt het straatdorp Seewalchen vanwaar u het mooiste uitzicht over de gehele Attersee hebt.
- Hier worden jaarlijks internationale zeil-, roei- en waterskiwedstrijden gehouden.
- Bruin gebrand, want Seewalchen is de zonnigste plaats van het meer, vieren de deelnemers hun overwinning in het Schloß Kammer dat nu een hotel is.
- Dit voormalige kasteel, waarin kunstzinnige zomercursussen worden gegeven, heeft een aardig park, een esplanade en een zeilschool.
- In de romantische ridderzaal worden in juli, augustus en september concerten bij kaarslicht uitgevoerd (één uur voor het begin wordt een korte rondleiding gehouden).

243 St. Georgen - Attersee

Attersee en Attergau

- De Attersee (of Kammersee) is het grootste meer van het Salzkammergut.
- Het is 20 km lang en 2 tot 3 km breed.
- Het strekt zich uit van het bosrijke Alpenvorland in het noorden tot aan de vrij hoge bergen bij Unterach in het zuiden, waartoe het Höllengebirge en de uitlopers van de Schafberg behoren.
- Via de Seeache staat de Attersee in verbinding met de Mondsee.
- Tot de vele liefhebbers van dit meer behoorde ook de bekende schilder Gustav Klimt (1862-1918) uit de Weense Sezessiongroep.

254 Oberwang	
---	---

265 Mondsee	
--	---

Mondsee, Zeller See en Fuschlsee

- De Mondsee is één van de warmste meren van het Salzkammergut.
- Het meer is 11 km lang en 2 km breed.
- Via de Seeache bij See is de Mondsee verbonden met de Attersee.
- Ten noorden respectievelijk ten westen van de Mondsee strekken zich de kleinere Zeper See (of Irrsee) en de Fuschlsee uit.
- De Zeller See is een natuurreserveaat.
- U mag er niet zeilen of met motorboten varen, maar wel de kleine watersport beoefenen.
- De Fuschlsee (volgens de plaatselijke VVV het mooiste van alle meren) en zijn omgeving waren eeuwenlang het jachtgebied van de aartsbisschoppen van Salzburg.
- Aan die tijd herinnert nog het Jagdschloß Fuschl aan het westelijk einde, nu een hotel.
- De bosrand om dit meer is een natuurreserveaat.

274 Thalgau

Wolfgangsee

- Beboste oevers en steile rotswanden in het woeste deel tussen Ried en St. Gilgen, aan de noordwestelijke zijde, wisselen af met groene oevers, ontsloten door autowegen.
- De ontsluiting begon al in 1873 met een bootverbinding en de aanleg van een tandradbaan in 1892 op de berg met een schapensnuit, de Schafberg (1782 m).
- Om de bossen rond de Schafberg en het water streden het aartsbisdom Salzburg en de abten van het klooster Mondsee, totdat in 1689 de vrede werd getekend.
- Sedertdien verloopt het zijden draadje van de 'Seidenfadengrenze' tussen Salzburg en Oberösterreich dwars door de Wolfgangsee.
- De tijd dat er een 'Salzkammergut Lokalbahn' langs het meer liep (tot 1957) is helaas voorbij.
- Toen sprak men nog van een 'Donaudampf schiffahrt gesellschafts kapitän' en een plaatselijke variant die als volgt luidde: de 'Salzkammergut Lokalbahn Lokomotive führerswitwe'.
- Het water kan variëren in kleur al naar gelang van het weer van loodgrijs tot kwikzilver of blauw.
- Vanuit St. Gilgen ± 3100 inwoners werden vroeger de pelgrims overgevoerd naar St. Wolfgang.
- De moeder van Wolfgang Amadeus werd er geboren en zijn zuster Nannerl heeft er gewoond.

281 Wallersee

Neumarkt am Wallersee ± 3300 inwoners

- De gasten van pension Schloß Sighartenstein (18^e eeuw), een paar kilometer ten zuiden van Neumarkt, kunnen dus dicht bij huis een duik in het water nemen.
- Verderop ziet u Neumarkt afsteken tegen de zwaar beboste Tannberg (785 m) en de Irrsberg (845 m).
- Tegen de zuidelijke helling van de Tannberg hebben de huizen van Köstendorf am Tannberg ± 1600 inwoners zich genesteld.
- Bij de dorpsfontein in het centrum van Köstendorf staat een marmeren 'Madonna van onbekende ouderdom'.

288 Salzburg-Nord

Het Salzkammergut en de Tennengau

- Bij u als reiziger roept de naam Salzkammergut muzikale herinneringen op.
- Voor Nederlanders en andere West-Europeanen is dat stevast een herinnering aan een operettemelodie: Im Salzkammergut da kann man gut lustig sein...
- Het lied is afkomstig uit de operette film Weißen Rößl waarin een herberg aan de Wolfgangsee het decor vormt voor 'lustige' verwickelingen.
- Amerikanen en andere bezoekers van buiten Europa hebben daar meestal geen weet van.
- Stomverbaasd zijn ze wanneer de bus hen afzet voor de deur van 'The White Horse Inn', Nooit van gehoord!
- Bij hen roept het merengebied op de grens van Oberösterreich en het Salzburgerland herinneringen op aan een ander spektakelstuk: The Sound of Music.
- Die musicalfilm werd niet alleen in Salzburg opgenomen (o.m. in de Mirabellgarten en het Sankt-Peter-Stift), maar ook in Leopoldskron net buiten de stad, en hier, in de kerk van Mondsee en aan de Fuschlsee.
- Of u nu met vrolijke operettemelodieën of wervelende musicalmuziek in het achterhoofd naar het Salzkammergut reist, de aanblik van de machtige bergen die weerspiegeld worden in het meestal kalme water van de vele, in trio's of kwartetten bij elkaar liggende meren is voor beide groepen toeristen even aantrekkelijk.
- En dus is het bijna overal druk, al wordt het plaveisel van de dorpjes op de oever niet zo vaak betreden als in die beroemde stad-aan-het-water Zell am See, die tot verbazing van menige toerist met wat minder kennis van de Oostenrijks topografie, niet hier maar in de Pinzgau ligt.
- Het Zoutkamergoed ontleent zijn naam aan de zoutwinning, net zo goed als de hoofdstad van het Bundesland.
- Dat zout werd niet hier gewonnen, maar aan de rand van het Tennengebirge dat het Salzkammergut aan de zuidzijde afsluit.
- Drie mijnen kunt u bezichtigen: in Altaussee (aan de Stiermarkense kant), in Dürrenberg boven Hallein en in Bad Ischl.

291 Salzburg-Messezentrum

292 Salzburg-Mitte

Getreidegasse

- Terug bij de Bürgerspitalkirche begint de Getreidegasse, met veel variatie in de licht golvende gevelwanden versierd met smeedijzeren uithangborden.
- Ook hier zijn weer hoog opgetrokken wanden van huizen boven een smalle steeg te zien.
- De gevels zijn aan de bovenkant afgesloten door rechte, horizontale lijsten.
- In deze drukke, dure winkelstraat zijn veel Durchhäuser aan te treffen: huizen die van de ene straat naar de andere lopen en met galerijen, arcaden en sierlijke trappen zijn opgeluisterd.
- Een doorkijkje waard zijn nr. 3, 9, 21 en 25.
- Het Schatz-Durchhaus (nr. 3) herbergt Schatz, een oude en vermaarde Konditorei/Kaffeehaus.
- Deze Oostenrijkse traditie met een knipoog naar de gemoedelijke, rustige sfeer van de oude Habsburgse monarchie is ook aan te treffen in de Kaffeehäuser op nr. 22 en 23: Café Mozart en Café Petrik.
- Huis nr. 9 is Mozarts Geburtshaus. Leven en werken van de componist staan centraal.
- Een viool uit Wolfgangs kindertijd en zijn Hammerklavier zijn aanwezig.
- Omdat het nooit genoeg kan zijn, staat hier tegen over op nr. 14 het Mozart Ton- und Filmmuseum.
- De Getreidegasse eindigt bij het 18de eeuwse Rathaus, waarna de straat overgaat in Kranzlmart - Judengasse.

293 Salzburg-Kleßheim

Zout

- Verschillende invloedssferen botsten hier van oudsher op elkaar in de strijd om het witte goud, de zoutwinning.
- Het Salzkammergut is de geschiedenis van het zout.
- De heren van Salzburg zetten de opbrengst van het zout uit de mijn in Hallein om in goud en marmer voor hun kerken en paleizen.
- Met de opbrengst uit de ziederijen betaalden de potentaten hun huursoldaten in de oorlogen tegen Beieren.
- Maar de aartsbisschoppen hadden maar een deel van de buit.
- Oostelijker botsten zij op de macht van de Habsburgers, het keizerlijke Hofkammergut dat reikte van de Traunsee via Hallstatt tot het Auserland.
- Dat was een uiterst ontoegankelijk gebied, wegen waren er tot 1870 nauwelijks.
- Dames en heren die een pas voor het Kammergut ontvingen van het Salzamt, de zoutdirectie, werden in die tijd door stevige boerenknechten op een zetel met lange houtgrepen rondgedragen.
- Houthakken in de uitgestrekte wouden was nodig voor de zoutproductie, voor de aanleg van mijnen, het stoken in ziederijen, en het bouwen van de schepen.
- De platbodems dienden voor het bevaren van de Traun en de meren.

295 Salzburg-Siezenheim

De Salzburger Festspiele

- Het culturele leven in het 18de eeuwse Salzburg werd door een verveelde reiziger als volgt beschreven: "de bisschop gaat op jacht en naar de kerk, de adel gaat naar de kerk en opjacht."
- De burger eet, drinkt en bidt, de overigen bidden, drinken en eten".
- Waarschijnlijk is er iets veranderd. Salzburg is tijdens de Festspiele een paar weken lang centrum van de cultuur in Midden-Europa, Wenen wordt dan tijdelijk overtroefd.
- Op 22 augustus 1920 vond op de Domplatz de première van Jedermann plaats, een bewerking van een Nederlands zinnenpel.
- Hugo von Hoffmansthal hoopte in de armoedige tijd na WO I wat leven in de brouwerij te brengen.
- De middenstand leek wel tevreden maar de verpauperde Salzburgers deden spoedig hun beklag over de gestegen kosten van het levensonderhoud door de komst van de nieuwe cultuurtoeristen.
- Richard Strauss, directeur van de Weense Staatsopera, was president van de Festspiele in 1922-1923.
- In de volgende zomer ging het festival niet door wegens de hyperinflatie die het verarmde Oostenrijk teisterde.
- Maar in de jaren na 1925 kwamen tienduizenden bezoekers per keer naar de Festspiele, er was een rijke keuze aan opera's, theatervoorstellingen geregisseerd door Max Reinhardt, ballet- en kamermuziekavonden.
- De internationale kritiek ontdekte Salzburg, de high society maakte elke zomer haar opwachting.
- Toen in 1933 de nazi's in Duitsland aan de macht kwamen, groeide het besef dat elke zomer misschien wel de laatste zou kunnen zijn voor de Festspiele in de grensstad Salzburg.
- Vele kunstenaars van joodse afkomst moesten na de Anschluss in 1938 vluchten, de Festspiele gingen onder nieuwe leiding door tot midden in de oorlog.
- Zomer 1939 zaten Hitler en trawanten, Göring en Bormann, in de loges van het Festspielhaus.
- De Führer bemoeide zich persoonlijk met de programmering.
- Opera's dienden zo mogelijk in het Duits te worden gezongen.

296 Salzburg-Flughafen	
--	---

297 Salzburg-West	
---	---

Salzkammergut

- De Salzkammergut is het merengebied van Oostenrijk.
- Vele van de zgn Seen zijn ideale stekken voor watersporters.
- De meren zijn in een mooie omgeving gelegen.
- De bergen, bossen en kastelen geven deze streek haar bijzondere karakter.
- Prachtige panorama's:aan de Vordere Gosausee de sneeuwtoppen van de Dachstein, aan de groene Almsee het Totes Gebirge.
- Wandelingen en bergtochten zijn in deze streek een ware belevenis.
- De streek staat ook bekend om haar zoutmijnen; deze hebben voor welvaart Bezorg. Maximiliaan 1 stelde destijds zoutwinning onder zijn "Kammer" (later het ministerie van financiën).
- Vandaar de naam Salzkammergut.

298 Knoten Salzburg		→ Salzburg	
		→ Vollach	

- Kruising met de A10 richting Villach en Klagenfurt, de doorgaans route naar Joegoslavië.

  → München / Innsbruck
--